

Vliv internetových sociálních sítí na vnímání kategorií veřejného a soukromého: sdílení informací v rámci profilů na Facebooku

Autorka se v předložené diplomové práci zabývá vývojem uvažování o soukromé a veřejné sféře a sama se snaží zodpovědět otázku, jakým způsobem vnímání těchto kategorií ovlivnily současné komunikační technologie a sociální platformy, jako je například FB. V teoretické části nejprve popisuje fenomény spojené se současnou mediální sférou: kyberkulturu, virtuální komunity, sociální sítě, ad. Čerpá přitom z relevantní literatury, výklad je přehledný a je z něj patrné, že autorka se v této problematice dostatečně orientuje. Dobře zpracované jsou i pasáže shrnující základní teze H.Arendtové a J.Habermase: jsou zde prezentovány jako koncepce platné pro popis veřejné a soukromé sféry pouze v určitých historických obdobích, zejména proto, že v jejich základu stojí dichotomie soukromého a veřejného, jež jsou chápány jako antagonistické, striktně oddělené sféry.

Jako protiváhu těchto „klasických koncepcí“ pak cituje autory (J.Meyrowitz, J.B.Thompson, W.J.T.Mitchell), kteří více zohledňují aktuální podobu mediální sféry a dnešní situaci tedy vystihují přiléhavěji. Základním teoretickým východiskem pro následující část práce se stávají teze S. Gal, jejichž prostřednictvím autorka poukazuje na relativizaci kategorií soukromého a veřejného a klade si otázku, zda je v dnešní situaci příhodné uvažovat stále v intencích těchto „stabilně vymezených“ kategorií. Zde bych podotkla, že zatímco díla H. Arendtové a J. Habermase autorka podrobuje kritické reflexi, v případě S. Gal v práci postrádám určité kritické hledisko, které by umožnilo důkladněji prověřit její argumenty, vedoucí k poměrně radikálním tvrzením - například že kategorie veřejného a soukromého „jsou vždy relativní, a tedy závislé na jejich referenčním významu v rámci interakčního kontextu, ve kterém jsou použity.“ (s.46)

Velmi kladně hodnotím, že T. Zemánková se rozhodla do práce začlenit i vlastní výzkum, v němž se metodou polostrukturovaného rozhovoru snažila zjistit, jak sami uživatelé FB vnímají kategorie soukromého a veřejného. Vzhledem k malému počtu respondentů sice nelze výsledky tohoto průzkumu generalizovat a vynášet na jeho základě jednoznačné soudy o platnosti teorií představených v první části práce, velmi dobře však posloužil jako ilustrace fenoménů, které autorka popsala v předchozích kapitolách. Podařilo se jí ukázat, že v tak heterogenním a dynamickém prostředí, jakým FB bezesporu je, je značně problematické načrtnout jasně vymezenou hranici mezi tím, co je soukromé a co veřejné. Přestože v rámci FB jsou poměrně striktně nastavená pravidla a možnosti zveřejňování informací, využití konkrétních nástrojů pro ochranu soukromí či naopak větší otevřenost v komunikaci jsou závislé na individuálním přístupu. Zajímavé je i poznání, že u většiny respondentů namísto okouzlení z možností svobodného vyjadřování a sebe prezentace ve veřejném prostoru převládá určitá opatrnost a obavy z toho, aby ze strany provozovatelů FB nedošlo ke „změně pravidel“ (což dle mého svědčí o tom, že dichotomii mezi soukromým a veřejným stále silně vnímají).

Pokud jde o závěry, které T. Zemánková z výzkumu vyvozuje, ráda bych se jí zeptala, zda podle ní skutečně dochází k naprosté relativizaci soukromého a veřejného, v tom smyslu, jaký vyjadřuje S.Gal prostřednictvím pojmu „fraktální rekurze“: tedy, že v rámci každého veřejného prostoru si lze vybudovat také svůj „soukromý prostor“ a naopak, že každý soukromý prostor se může stát základnou veřejného jednání. Není skutečnost spíše taková, že ona základní dichotomie stále zůstává, pouze je třeba uvažovat o různých „úrovních“ soukromého a veřejného, s nimiž jsou spojeny odlišné

typy jednání? Dále bych autorku požádala, aby se v kontextu svého tématu, tedy zveřejňování informací na FB pokusila definovat, co je to „soukromí“. Není pro fungování jakéhokoli sociálního prostoru (ať již ve virtuálním či reálném prostředí) nezbytné, aby existovala alespoň základní shoda na tom, kudy vede hranice mezi soukromou a veřejnou sférou (jak by jinak mohly být definovány například podmínky na ochranu soukromí na FB)?

K formální stránce nemám žádné zásadní připomínky, citace a zdroje jsou uváděny dle předepsaných norem, jediné co bych v tomto ohledu vytkla je množství překlepů a pravopisných chyb, které zbytečně snižují jinak velmi dobrou úroveň textu.

Celkově diplomovou práci Terezy Zemánkové hodnotím jako velmi zdařilou, považuji ji za zajímavý příspěvek do současné diskuse o proměnách kategorií veřejného a soukromého, která se otevřela v souvislosti s rozvojem nových komunikačních technologií.

Práci Terezy Zemánkové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“.

V Praze dne 15.9.2014

Irena Řehořová